

Marta SZULC

Uniwersytet Szczeciński, Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie, Polska

Partycypacja młodzieży w lokalnym, regionalnym i międzyregionalnym współrzędzeniu na przykładzie województwa zachodniopomorskiego i basenu Morza Bałtyckiego

Youth Participation in Local, Regional and Interregional Co-governance on the Example of the West Pomeranian Voivodeship and the Baltic Sea Basin

• Abstrakt •

Partycypacja młodzieży staje się coraz bardziej istotna w zarządzaniu lokalnym, regionalnym czy międzyregionalnym. Młodzi ludzie chcą, by ich głos był słyszalny nie tylko w murach szkół, ale także w przypadku problemów związanych ze zmianami klimatu, społecznościami lokalnymi, regionalnymi oraz międzyregionalnymi. W niniejszym artykule została przedstawiona analiza partycypacji na poziomie lokalnym (zachodniopomorskie gminy), regionalnym (Pomorze Zachodnie) i międzyregionalnym (region Morza Bałtyckiego).

Słowa kluczowe: partycypacja młodzieży; przedstawicielstwa młodzieży; rady młodzieży; województwo zachodniopomorskie

• Abstract •

Youth participation is becoming more and more important in local, regional and interregional governance. Young people want their voice to be heard not only within the walls of schools, but also in the case of problems related to climate change, local, regional and interregional communities. This article presents an analysis of youth participation at the local (West Pomeranian communes), regional (Western Pomerania) and interregional (Baltic Sea Region) levels.

Keywords: youth participation; youth representative offices; youth councils; West Pomeranian Voivodeship

Wprowadzenie

Partycypacja młodzieży we współrzędzeniu na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym nie jest tematem nowym w badaniach nad uczestnictwem młodzieży. Niektóre europejskie teorie, które do dziś są użyteczne, sięgają jeszcze lat 90. XX wieku. Niemniej jednak zarówno przepisy prawne w Polsce, jak i sama partycypacja młodzieży ulegają zmianom i te procesy są warte analizy.

W literaturze angielskojęzycznej tematykę partycypacji młodzieżowej podejmują w ostatnich latach tacy badacze jak: J. Havlicek, A. Curry, F. Villalpando, M. Delgado, L. Staples, B. W. Head, H. Cahill, B. Dadvand, G. Timmerman. W literaturze polskiej oprócz takich badaczy jak: P. Pospieszna, A. Galus, M. Szulc czy M. Ćwiklicki przeważają badacze młodego pokolenia, którzy często sami byli aktywnymi uczestnikami partycypacji młodzieży. Na uwagę zasługują publikacje następujących badaczy: D. Boratyn, P. Bącal czy O. Wyrzykowska i J. Zapolski-Downar.

Omawianie wybranego zagadnienia na przykładzie Pomorza Zachodniego jest ważne poznawczo. W województwie zachodniopomorskim możemy obserwować liczne zmiany w partycypacji lokalnej w poszczególnych gminach na przestrzeni lat. Poziom regionalny to jedna z najstarszych w Polsce struktur partycypacji młodzieży wspieranej przez samorząd województwa. Młodzież zrzeszona na poziomie regionu od wielu lat współpracuje także z młodzieżowymi radami i innymi strukturami z basenu Morza Bałtyckiego.

W przeprowadzonej analizie omówiono główne teorie dotyczące partycypacji młodzieży. Szczególną uwagę poświęcono teorii partycypacji Harta. Mimo że od jej powstania minęło 40 lat, według autorki artykułu jest wciąż aktualna, a analiza na niej oparta nadal może nam dostarczać ciekawych wniosków. Podczas badania przeprowadzono analizę danych zastanych oraz przywołano wypowiedzi osób skupionych wokół problematyki partycypacji młodzieży w procesie współrzędzenia.

Definicje i teorie dotyczące partycypacji młodzieży

Partycypacja młodzieży jest definiowana jako angażowanie młodzieży w działania instytucji, a także w proces podejmowania decyzji jej dotyczących (Checkoway, 2011, s. 341; Augsburgersberger i in., 2019, s. 1). Na gruncie pracy socjalnej termin ten jest używany w połączeniu z zaangażowaniem, a w przypadku innych dyscyplin, takich jak m.in. psychologia społeczna, jest stosowany zamiennie ze wzmocnieniem i włączeniem społecznym (Havlicek i in., 2018).

Paulina Pospieszna i Aleksandra Galus wskazują na istotną rolę partycypacji młodzieży w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, a co za tym idzie – na proces demokratyzacji społeczeństwa (Pospieszna, Galus, 2020). Badacze analizujący zjawisko demokratyzacji zwracają uwagę, że zrozumienie przez młodzież sposobu, w jaki może uczestniczyć w życiu społecznym i politycznym, jest ważne dla wzmocnienia ich aktywności (Delgado, Staples, 2008; Head, 2011; Checkoway, 2011). Angażowanie różnych grup społecznych w decydowanie na poziomie lokalnym jest podstawą współczesnego *governance*, czyli współrzędzenia (Boratyn, 2021, s. 145; Ćwiklicki; 2013, s. 120). Greetje Timmerman wskazuje, że w wielu państwach Europy Zachodniej i Północnej dochodzi do przenoszenia odpowiedzialności za politykę młodzieżową z poziomu centralnego na poziom lokalny (Timmerman, 2009, s. 572).

W modelu partycypacji młodzieży Harta, tzw. drabinie partycypacji, wyróżnia się kilka stopni partycypacji młodzieży. Trzy niższe szczeble badacz określił mianem nie-partycypacji, a pięć wyższych szczebli ma według niego znamiona partycypacji. Tymi partycypacyjnymi szczeblami są: przydzielony, ale informowany (*assigned but informed*), skonsultowany i informowany (*consulted and informed*), inicjowane przez dorosłych, wspólne decyzje z dziećmi (*adult-initiated, shared decisions with children*), inicjowane i kierowane przez dziecko (*child-initiated and directed*), inicjowane przez dziecko decyzje dzielone z dorosłymi (*child-initiated, shared decisions with adults*). Ostatni z nich reprezentuje najwyższy poziom uczestnictwa młodzieży we współrzędzeniu (Cahill, Dadvand, 2018, s. 244).

Wiele projektów partycypacyjnych nie przynosi namacalnych rezultatów, ponieważ są skierowane do wyselekcjonowanych grup dzieci, uniemożliwia się im przyjęcie stanowisk decyzyjnych w ramach projektu i nie tworzy się długoterminowego dialogu między decydentami politycznymi a dziećmi. Często krytykowana jest symboliczna rola konsultacji, podczas których dzieci i młodzież są proszone o wyrażenie opinii, ale nigdy nie otrzymują informacji zwrotnych i nigdy nie wiadomo, czy ich poglądy przyniosły jakąkolwiek zmianę w polityce lub praktyce. Bez tej informacji zwrotnej istnieje ryzyko, że dzieci i młodzież zostaną „wyłączone” przez konsultacje i mogą nie chcieć ponownie wziąć w nich udziału (Tisdall, Davis, 2004, s. 132).

Podstawy prawne partycypacji młodzieży

Najważniejszymi dokumentami instytucji unijnych, które były podstawą tworzenia ram partycypacji młodzieży, są: *Biała księga Komisji Europejskiej – Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej* (2001), *Znowelizowana europejska karta uczestnictwa młodych*

ludzi w życiu lokalnym i regionalnym (2003) oraz *Europejski pakt na rzecz młodzieży* (2005) (Sińczuch, 2009).

W dokumencie *Biała księga Komisji Europejskiej – Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej* napisano, że najważniejsze w dziedzinie młodzieży jest lepsze zaangażowanie młodych ludzi w decyzje, które ich dotyczą. Stwierdzono, że „młodzi Europejczycy mają wiele do powiedzenia. W końcu to właśnie na nich przede wszystkim wpływają zmiany gospodarcze, nierównowaga demograficzna, globalizacja czy różnorodność kulturowa. Oczekujemy od nich tworzenia nowych form relacji społecznych, odmiennych sposobów wyrażania solidarności czy radzenia sobie z różnicami i odnajdywania w nich wzbogacenia, podczas gdy pojawiają się nowe niepewności” (*Biała księga KE...*).

W *Znowelizowanej europejskiej karcie uczestnictwa młodych ludzi w życiu lokalnym i regionalnym* zaznaczono, że: „władze lokalne i regionalne powinny wprowadzić odpowiednie struktury lub mechanizmy pozwalające na uczestnictwo młodych ludzi w decyzjach i debatach, które ich dotyczą”, a także: „wioska, miasto, dzielnica większego miasta, czy nawet region, powinny stworzyć warunki dla rzetelnego dialogu i partnerstwa pomiędzy młodymi ludźmi i władzami lokalnymi i regionalnymi, powinny też pozwolić młodym i ich przedstawicielom w pełni uczestniczyć w politykach, które ich dotyczą” (*Znowelizowana europejska karta...*).

Partycypacja polityczna młodzieży na gruncie polskiego prawodawstwa opiera się na dwóch ustawach. Na poziomie lokalnym informacje dotyczące partycypacji młodzieży w życiu politycznym zostały umieszczone w ustawie o samorządzie gminnym, a na szczeblu regionalnym w ustawie o samorządzie województwa. Analizując wcześniejsze zapisy ustaw o samorządzie gminnym i województwa, można odnieść wrażenie, że przez wiele lat rady młodzieży w Polsce nie miały wystarczających narzędzi i wsparcia, aby ich aktywność mogła mieścić się w określeniach zawartych na wyższych stopniach drabiny partycypacji. Warto jednak zaznaczyć, że ustawy te uległy modyfikacji w 2021 roku.

Pierwszy artykuł dotyczący partycypacji politycznej młodzieży na poziomie gminnym został wprowadzony do ustawy o samorządzie gminnym nowelizacją z 2001 roku (Boratyn, 2022, s. 231). Wcześniej, przez ponad 10 lat, rady młodzieży funkcjonowały bez wyraźnego umocowania ustawowego (Bącał, 2020, s. 1046). Artykuł 5b z 2001 roku określał podstawy zakładania młodzieżowych rad gminy i nadawał im jedynie konsultacyjny charakter (Owczarek i in., 2012, s. 16). Prawna rola rad młodzieżowych była wówczas ograniczona. Pomimo charakteru jasno sprecyzowanego w ustawie rady młodzieżowe pełniły szereg innych funkcji (Boratyn, 2020, s. 50). Rozwój młodzieżowych rad i aktywność młodzieży zwróciły uwagę na konieczność zmian w ustawie. Zmiany te zostały wprowadzone

nowelizacją z 2021 roku. Obecnie punkt 5b jest znacznie bardziej rozbudowany. Już na samym wstępie zaznaczono, że „gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w szczególności wśród młodzieży, angażując ją w sprawy dla niej istotne” (Ustawa o samorządzie gminnym). Wcześniejsze brzmienie uzupełniono więc zobowiązaniem: „angażując ją w sprawy dla niej istotne”. Jest to niezwykle ważne ze względu na wykazywaną od lat w badaniach niechęć władz gmin do tematyki partycypacji młodzieży lub nikłe zainteresowanie tym zagadnieniem (Szulc, 2020; *Raport...*, 2018). Warto zwrócić uwagę, że zgodnie z drabiną partycypacji Harta zaangażowanie młodzieży to kolejny szczebel partycypacji.

W myśl koncepcji Harta jedną z ważniejszych zmian w ustawie jest ustęp stanowiący, że „Młodzieżowa rada gminy ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny”. Wcześniejsza wersja ustawy w znaczącym stopniu ograniczała funkcjonowanie rad młodzieżowych. W dalszej części punktu 5b umieszczono także zapis, że jednym z zadań młodzieżowej rady gminy (MRG) jest „podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej”. Wprowadzenie powyższych zmian może mieć znaczący wpływ na funkcjonowanie MRG. Dominik Boratyn postawił hipotezę, że skoro wprowadzenie zapisów o młodzieżowych radach w 2001 roku sprawiło, iż liczba rad wzrosła 10-krotnie, to zmiany z 2021 roku także przyczynią się do zwiększenia ich liczby (Boratyn, 2022). Warto jednak zaznaczyć, że badanie Oliwii Wyrzykowskiej i Jana Zapolskiego-Downara wskazuje, że w wyniku pandemii liczba młodzieżowych rad uległa zmniejszeniu (Wyrzykowska, Zapolski-Downar, 2021). Obserwacje i badania autorki niniejszego artykułu wskazują, że oprócz wzrostu liczby rad niezwykle istotny byłby wzrost aktywności młodzieży działającej w ramach rad już istniejących.

Na poziomie regionalnym także wprowadzono zmiany umożliwiające powstanie i funkcjonowanie młodzieżowych rad, nazwanych młodzieżowymi sejmikami województwa. Do ustawy dodano bowiem art. 10b. Warto zaznaczyć, że do tej pory przedstawicielstwa młodzieży działały albo na podstawie ustawy o stowarzyszeniach i nie miały umocowania prawnego w strukturach samorządu, albo na podstawie ustawy o samorządzie gminnym, skupiając jedynie młodzież szkół ponadgimnazjalnych, dla których gmina jest organem prowadzącym.

Na mocy tej zmiany młodzieżowym sejmikom województwa nadano, podobnie jak MRG, charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. W dalszej części ustawy uszczegółowiono kwestie związane z inicjatywnym charakterem, określając, że do zadań młodzieżowego sejmiku województwa należy m.in. podejmowanie innych działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej, na zasadach określonych przez sejmik województwa (Ustawa o samorządzie

województwa). Szczegółowe zasady określające zasady utworzenia i funkcjonowania Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (MSWZ) określa Uchwała Nr XXVIII/332/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 września 2021 roku w sprawie utworzenia Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego oraz statutu Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, który jest załącznikiem do tej uchwały.

MSWZ zastąpił powstałą w 2005 roku Radę Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego. W statucie powtórzono zapisy ustawy o samorządzie województwa. Zaznaczono także, że „Młodzieżowy Sejmik może współpracować z innymi młodzieżowymi sejmikami województw, radami powiatów oraz młodzieżowymi radami gmin, organizacjami pozarządowymi w kraju oraz za granicą, a także instytucjami publicznymi w celu realizacji swoich zadań” (*Statut...*). Dzięki temu zapisowi możliwa jest współpraca międzynarodowa MSWZ. Z punktu widzenia rozważań prowadzonych w tym artykule szczególnie istotny jest też jeden ze statutowych celów MSWZ, tj. umożliwienie młodzieży partycypacji w procesach podejmowania decyzji bezpośrednio wpływających na sposób oraz jakość jej życia.

Analiza partycypacji młodzieży województwa zachodniopomorskiego

„Musimy włączyć młodych ludzi w mechanizmy podejmowania decyzji na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym” – stwierdził António Guterres, sekretarz generalny ONZ, z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży obchodzonego 12 sierpnia 2022 roku. Słowa te wskazują, że partycypacja młodzieży we współzrządzeniu na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym staje się tematem niezwykle istotnym nie tylko w ujęciu teoretycznym, ale także w praktyce współzrządzenia na poszczególnych poziomach.

W badaniach partycypacji młodzieży województwa zachodniopomorskiego można wyszczególnić wszystkie trzy poziomy współpracy, zarówno lokalny, regionalny, jak i międzynarodowy. Najstarszym poziomem partycypacji młodzieży we współzrządzeniu jest poziom lokalny. Warto zauważyć, że pierwsze gminne rady młodzieży powstały jeszcze przed rokiem 2001, kiedy wprowadzono do ustawy zapisy o radach młodzieży. Zgodnie z trendem ogólnopolskim większość rad młodzieży w województwie zachodniopomorskim powstała jednak po wyżej wspomnianej dacie. Szczegółowe informacje dotyczące dat powstawania oraz funkcjonowania bądź zakończenia działalności rad młodzieży przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Młodzieżowe Rady Miast/Gmin w województwie zachodniopomorskim

	Nazwa rady młodzieży	Data powstania	Czy istnieje? (na dzień: 20.08.2022)
1	Młodzieżowa Rada Miasta Szczecin	20 marca 1995	istnieje
2	Młodzieżowa Rada Miasta Białogard	1997 r.	istnieje
3	Młodzieżowa Rada Miasta Koszalin	9.06.1995–2009 (IX kadencja), 2015, 2018 (XI kadencja)	–
4	Młodzieżowa Rada Miasta Pyrzyce	2001	istnieje
5	Młodzieżowa Rada Miasta w Kołobrzegu	2007–2013, 2015 do dziś	istnieje
6	Młodzieżowa Rada Miasta Świdwin	2008	istnieje
7	Młodzieżowa Rada Gminy Barlinek	2012	–
8	Młodzieżowa Rada Regionu Polickiego	2009	istnieje
9	Młodzieżowa Rada Miasta Choszczno	2011	–
10	Młodzieżowa Rada Miejska Gryfino	2016	–
11	Młodzieżowa Rada Miejska w Łobzie	2015–2017	istnieje
12	Młodzieżowa Rada Miasta Myślibórz	2007	–
13	Młodzieżowa Rada Gminy Mielno	2015	istnieje
14	Młodzieżowa Rada Miejska w Karlinie	2013	istnieje
15	Młodzieżowa Rada Miasta Kamień Pomorski	2010	–
16	Młodzieżowa Rada Miasta Resko	24.06.2016	–
17	Młodzieżowy Zespół Doradczy Prezydenta Miasta Stargard	2013	istnieje
18	Młodzieżowa Rada Miasta w Dębnie	2012	istnieje
19	Spółeczna Rada Młodzieży w Czaplunku	2008	–
20	Młodzieżowa Rada Miasta Darłowo	2012	–
21	Młodzieżowa Rada w Pełczycach	–	2022
22	Rada Młodzieży w Świnoujściu	2010–2014	12.2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie strony: młodzież.wzp.pl, oficjalnych serwisów miast i gmin.

Warto zauważyć, że nie wszystkie powstałe młodzieżowe rady funkcjonują do dziś. Oprócz rad młodzieży wymienionych w tabeli funkcjonowały jeszcze dwie młodzieżowe rady miast, które obecnie już nie istnieją: Młodzieżowa Rada Miasta Gryfice (2014–2015) oraz Młodzieżowa Rada Miasta i Gminy Złocieniec (2003–2016). Specyficzna sytuacja dotyczy Młodzieżowej Rady Miasta Świnoujście (2010–2014), którą udało się odtworzyć pod koniec roku 2021. W badaniu rad młodzieży w kwietniu 2019 roku wieloletnia radna Rady Miejskiej w Złocieniu, wyjaśniając powody braku młodzieżowej rady miasta w tej miejscowości, skomentowała

sytuację następująco „Bywało tak, że na spotkania radnych, które sobie wyznaczyci przychodziło – 1–3 radnych, no w porywach 5... [...]. W czerwcu 2016 roku ostatnia kadencja zakończyła działalność. Myślę, że trzeba popracować nad zmianą powoływania rady. Dać dojść do głosu tym, którzy chcą naprawdę działać... No do wyborów często startują Ci, których celem jest wygrać, niekoniecznie potem działać [...]. Z rozrzwiniem wspominał czas, gdy się ludziom chciało chcieć” (Szulc, 2020). Z kolei w przypadku Świnoujścia, w którym także rada młodzieży nie funkcjonowała w roku 2019, jeden z radnych, stwierdził: „Rada zakończyła swoją działalność 5 lat temu. Miała zostać odtworzona na jesieni zeszłego roku, teraz jest mowa o wrześniu. Opór jest po stronie prezydenta” (Szulc, 2020). Warto zwrócić uwagę, że młodzieżową radę miasta w Świnoujściu udało się odtworzyć dopiero w grudniu 2021 roku, co wskazuje na pewne trudności w tym zakresie.

Na poziomie regionalnym partycypacja młodzieży w procesie współrzędzenia rozpoczęła się w 2005 roku. Powstał wówczas Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego, którego jednym z celów było utworzenie Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego. Funkcjonowanie Sekretariatu ds. MWZ było wówczas ewenementem na skalę ogólnopolską (Skocz i in., 2009). Celem utworzenia rady było uczynienie z niej szkoły demokracji i miejsca powstawania różnych inicjatyw na rzecz młodzieży regionu (*Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. MWZ za rok 2005*).

Pierwsza kadencja Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego (RMWZ) rozpoczęła się w kwietniu 2006 roku. Początkowo jej członkowie uczestniczyli w spotkaniach z władzami województwa samorządowego, współpracowali z innymi przedstawicielstwami młodzieży z basenu Morza Bałtyckiego, dyskutowali o zadaniach i funkcji RMWZ. (*Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. MWZ za rok 2006*; *Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. MWZ za rok 2007*). Z biegiem czasu RMWZ zaczęła poszerzać swoją działalność. Jednym z pierwszych wydarzeń zorganizowanych przez RMWZ był Europejski Tydzień Młodzieży w 2008 roku (*Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. MWZ za rok 2008*). Był to kolejny poziom partycypacji politycznej młodzieży skupionej w RMWZ. Następne lata przyniosły organizację kolejnych wydarzeń i udział przedstawicieli rady w spotkaniach w basenie Morza Bałtyckiego. Z okazji 15-lecia członkostwa Polski w UE młodzi radni ustalili i wygłosili swoje rekomendacje dla regionu. Rekomendacje zawierały 15 obszarów ważnych dla młodzieży. Były to: edukacja, aktywność społeczna, świadomość obywatelska, Wojewódzka Karta Młodych, rynek pracy, życie młodych, zdrowie, edukacja seksualna, osoby zagrożone wykluczeniem, spójność komunikacyjna, Zachodniopomorska Karta Aglomeracyjna, wsparcie językowe, mobilność edukacyjna, potencjał turystyczny, współpraca regionalna i międzyregionalna.

Rekomendacje zostały przedstawione 24 czerwca 2019 roku Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (informacja od ówczesnego przewodniczącego Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego).

Ważnym dokumentem stworzonym przez Radę Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego była *Analiza potrzeb młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego* opracowana w 2020 roku. We wstępie do raportu z badań marszałek województwa zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz podkreślił, że zarówno koncepcja badania, jak i jego przeprowadzenie to zasługa młodzieży skupionej w Radzie Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego oraz że będzie zachęcał samorządy lokalne do zwrócenia uwagi na potrzeby młodzieży zawarte w dokumencie (*Analiza potrzeb...*, 2021). W badaniu wzięły udział 3852 osoby, a raport z badania liczy 70 stron. Warto rozważyć, czy ta aktywność młodzieży świadczy o najwyższym poziomie partycypacji Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego. Należałoby wówczas dokonać analizy implementacji założeń analizy przez władze regionalne i lokalne.

Od 1 stycznia 2022 roku na skutek zmian ustawowych radę młodzieży zastąpił Sejmik Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego. Nowe przepisy otwierają nowe możliwości współpracy i działania na poziomie regionalnym. W województwie zachodniopomorskim sejmik jest kontynuacją dotychczas funkcjonującej Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego. Ocena zmian w funkcjonowaniu partycypacji młodzieży na poziomie regionalnym wskutek zmian ustawowych powinna być przedmiotem analiz badaczy w przyszłości.

Aktywność na poziomie międzynarodowym młodzieży województwa zachodniopomorskiego została dostrzeżona przez badaczy ogólnopolskich. Ewelina Gierach zauważyła w 2009 roku, że województwo zachodniopomorskie wyróżnia się wśród pozostałych województw, jeśli chodzi o rozwój polityki młodzieżowej na poziomie regionalnym. Zwróciła uwagę na międzyregionalną politykę młodzieżową, którą województwo zachodniopomorskie opracowało wraz z innymi regionami znajdującymi się w basenie Morza Bałtyckiego (Gierach, 2009).

Badając sprawozdania z działalności Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego, można zaobserwować, że w działania międzynarodowe, a w szczególności we współpracę młodzieży w basenie Morza Bałtyckiego, zachodniopomorska młodzież jest zaangażowana od początku istnienia Rady Młodzieży i Sekretariatu ds. Młodzieży, czyli od 2005 roku. Małgorzata Ludwiczek, kierownik Sekretariatu ds. Młodzieży w latach 2005–2020, jasno stwierdziła, że powstanie Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego wynikało przede wszystkim z potrzeb związanych ze współpracą międzyregionalną. Dzięki utworzeniu Rady

Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego możliwa stała się współpraca z regionalnymi przedstawicielstwami młodzieży z państw basenu Morza Bałtyckiego.

Analiza sprawozdań wskazuje, że młodzież z RMWZ była aktywna w ramach współpracy młodzieżowej w następujących gremiach: Konferencja Współpracy Subregionalnej Państw Regionu Morza Bałtyckiego (Baltic Sea States Subregional Cooperation – BSSSC) i Forum Parlamentów Południowego Bałtyku. Młodzieżowi radni brali też udział w wielu wymianach bałtyckich.

Uczestnictwo młodzieży w dorocznych konferencjach BSSSC i Forum Parlamentów Południowego Bałtyku ma charakter informacyjny i konsultacyjny. Młodzież ma oddzielne warsztaty, podczas których wdraża się w tematykę obowiązującą danego roku na spotkaniu ogólnym. Często praktyką jest przedstawianie w trakcie spotkań plenarnych czy warsztatowych rezultatów prac przedstawicieli młodzieży (Sprawozdania SdSM).

Szczególnym typem współpracy jest delegacja młodzieży w Zarządzie BSSSC. O funkcjonowaniu i reprezentatywności młodzieży w grupie roboczej ds. młodzieży organizacji BSSSC decyduje między innymi delegacja młodzieży do Zarządu BSSSC. Na podstawie wywiadów z koordynatorami polityki młodzieżowej BSSSC, wywiadów z młodzieżowymi członkami Zarządu BSSSC oraz analizy dokumentów i broszur BSSSC ustalono, że w skład Zarządu BSSSC na przestrzeni lat wchodził następujący członek Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego: Kevin Kiraga (2012–2014) oraz Paweł Grządko (2009–2011). Warto zaznaczyć, że przedstawiciele młodzieży są pełnoprawnymi członkami Zarządu BSSSC (Szulc, 2021).

W 2019 roku przedstawiciele młodzieży wzięli udział w Bałtyckim Obozie Młodzieżowym w Gdańsku, który miał rozpocząć nowy rozdział w bałtyckiej partycypacji młodzieży. Organizatorami wydarzenia były najważniejsze organizacje bałtyckie: Rada Państw Morza Bałtyckiego (*Council of the Baltic Sea States*), BSSSC, Związek Miast Bałtyckich (Union of the Baltic Cities – UBC), Euroregion Bałtyk, Bałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku (Baltic Sea Cultural Center – BSCC), Obszar Polityczny Kultura Strategii Unii Europejskiej Regionu Morza Bałtyckiego.

Pandemia spowolniła tempo związane ze współpracą młodzieży w basenie Morza Bałtyckiego. Sprawozdania Sekretariatu ds. MWZ wskazują, że z uwagi na pandemię zmniejszyła się aktywność bałtycka młodzieży z Pomorza Zachodniego. Autorka artykułu ma jednak nadzieję, że współpraca bałtycka młodzieży z udziałem młodzieży z Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego będzie się intensyfikować i przechodzić na kolejne poziomy drabiny partycypacyjnej Harta.

Konkluzje

Partycypacja młodzieży w lokalnym, regionalnym i międzyregionalnym współrzędzeniu na przykładzie województwa zachodniopomorskiego i regionu Morza Bałtyckiego to temat niezwykle ciekawy z badawczego punktu widzenia. Partycypacja, definiowana jako angażowanie młodzieży w działania instytucji, a także w proces podejmowania decyzji jej dotyczących, odgrywa znaczącą rolę w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Włączanie różnych grup w proces współrzędzenia staje się podstawą współczesnego *governance*. W analizach partycypacji młodzieży niezwykle ciekawy i użyteczny wydaje się model Harta, który pozwala nam określić stopień partycypacji na określonym poziomie współrzędzenia.

Istotnym czynnikiem w przeprowadzonej analizie są przepisy prawa. Badania pokazują, że zmiany w prawie miały wpływ na partycypację młodzieży we współrzędzeniu na poziomie lokalnym czy regionalnym. W 2021 roku dokonano modyfikacji ustaw o samorządzie gminnym i samorządzie województwa, wprowadzając nowe zapisy dotyczące funkcjonowania rad młodzieży miast i gmin oraz młodzieżowych sejmików województw. Konsekwencje wprowadzonych zmian będą możliwe do zbadania w kolejnych latach.

Analizując czynniki, które mają wpływ na partycypację młodzieży, warto zwrócić uwagę na następujące elementy: wsparcie władz lokalnych, regionalnych i międzyregionalnych, środki przeznaczane na działania, zaangażowanie opiekunów, wiedza dotycząca możliwości, integracja i apolityczność młodzieży, zaangażowanie młodzieży, dobre prawo.

W przypadku województwa zachodniopomorskiego mamy do czynienia ze znaczącym zaangażowaniem samorządu województwa, który poprzez działania Sekretariatu ds. Młodzieży wspiera młodzież na poziomie lokalnym i międzyregionalnym. Brak środków do działania i małe zaangażowanie opiekunów miały do tego pory wpływ na niższe zaangażowanie młodzieży w działania młodzieżowych rad. Autorka niniejszej publikacji ma nadzieję, że zmiany wprowadzone w ustawach zwiększą liczbę rad i zaangażowanie młodzieży.

Analiza podmiotów z województwa zachodniopomorskiego wskazuje, że w trakcie pandemii zmniejszyła się aktywność młodzieżowych rad na wszystkich poziomach. Autorka artykułu ma jednak nadzieję, że zmiana przepisów i nowe możliwości funkcjonowania rad, a także koniec pandemii i powrót do stacjonarnej edukacji zwiększą aktywność młodych ludzi i liczbę rad młodzieży w województwie zachodniopomorskim.

Bibliografia:

- Analiza potrzeb młodzieży województwa zachodniopomorskiego.* (2020). Pobrane z: http://www.mlodziej.wzp.pl/wp-content/uploads/2021/02/Analiza_potrzeb_mlodziezy.pdf.
- Augsberger, A., Springwater, J. S., Koshinsky, G. H., Barber, K., Martinez, L. S. (2019). Youth Participation in Policy Advocacy: Examination of a Multi-state Former and Current Foster Care Youth Coalition. *Children and Youth Services Review*, 107(104491). DOI: 10.1016/j.childyouth.2019.104491.
- Bącał, P. (2020). Status prawny młodzieżowej rady gminy i gminnej rady seniorów. Analiza porównawcza. W: K. Łukomiak (red.). *Prawo w Polsce 2000–2020* (ss. 1045–1063). Łódź: Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph.
- Boratyn, D. (2020). Rola rad młodzieżowych w lokalnym życiu publicznym (wyniki badań empirycznych). *Polityka i Społeczeństwo*, 3(18), 48–62. DOI: 10.15584/polispol.2020.3.4.
- Boratyn, D. (2021). Rady młodzieżowe i ich udział w decydowaniu na poziomie lokalnym w Polsce. *Nowa Polityka Wschodnia*, 4(31), 142–160. DOI: 10.15804/npw20213108.
- Boratyn, D. (2022). Rady młodzieżowe jako podmioty partycypacji młodzieży w społecznościach lokalnych – analiza prawna artykułu 5b ustawy o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 r. *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*, 4(68), 229–239. DOI: 10.15804/ppk.2022.04.18.
- Cahill, H., Dadvand, B. (2018). Re-conceptualising Youth Participation: A Framework to Inform Action. *Children and Youth Services Review*, 95, 243–253. DOI: 10.1016/j.childyouth.2018.11.001.
- Checkoway, B. (2011). What Is Youth Participation? *Children and Youth Services Review*, 33(2), 340–345. DOI: 10.1016/j.childyouth.2010.09.017.
- Ćwiklicki, M. (2013). Młodzieżowe Rady Gmin. W: M. Ćwiklicki (red.). *Partycypacja społeczna w Polsce. Atlas dobrych praktyk* (ss. 119–129). Kraków: Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej.
- Delgado, M., Staples, L. (2008). *Youth-Led Community Organizing*. New York: Oxford University Press.
- European Commission White Paper – A New Impetus for European Youth*. Pobrane z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52001DC0681>.
- Gierach, E. (2009). Rola samorządu terytorialnego w tworzeniu warunków uczestnictwa młodych ludzi w życiu społeczności lokalnych. *Studia BAS*, 2(18), 115–130.
- Havlicek, J., Curry, A., Villalpando, F. (2018). Youth Participation in Foster Youth Advisory Boards: Perspectives of Facilitators. *Children and Youth Services Review*, 84, 255–270. DOI: 10.1016/j.childyouth.2017.12.016.
- Head, B. W. (2011). Why Not Ask Them? Mapping and Promoting Youth Participation. *Children and Youth Services Review*, 33(4), 541–547. DOI: 10.1016/j.childyouth.2010.05.015.
- Owczarek, M., Pietrasik J., Radzewicz, J. (2012). *Partycypacja obywatelska młodzieży. Przykład młodzieżowych Rad Gmin*. Warszawa: Fundacja Civis Polonus.
- Pospieszna, P., Galus, A. (2018). Promoting Active Youth: Evidence from Polish NGO's

- Civic Education Programme in Eastern Europe. *Journal of International Relations and Development*, 23, 210–236. DOI: 10.1057/s41268-018-0134-4.
- Raport „O Młodzieżowych Radach. Analiza stanu obecnego rad młodzieżowych w Polsce”. (2018). Rada Dzieci i Młodzieży RP, Warszawa.
- Sińczuch, M. (2009). Polityka młodzieżowa jako odrębny obszar działania Unii Europejskiej. *Studia BAS*, 2(18), 147–173.
- Skocz M., Postawa, K., Prokopowicz, M. (2009). *Czym jest polityka młodzieżowa?* Raport z projektu Dolnośląskiego Urzędu Marszałkowskiego. Wrocław.
- Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2005*. Pobrane z: <http://młodziej.rbip.wzp.pl>.
- Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2006*. Pobrane z: <http://młodziej.rbip.wzp.pl>.
- Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2007*. Pobrane z: <http://młodziej.rbip.wzp.pl>.
- Sprawozdanie z działalności Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2008*. Pobrane z: <http://młodziej.rbip.wzp.pl>.
- Statut Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego*. Pobrane z: <http://www.młodziej.wzp.pl/wp-content/uploads/2022/02/Statut-MSWZ-2022.pdf>.
- Szulc, M. (2020). Polityka młodzieżowa w województwie zachodniopomorskim – wymiar lokalny i regionalny. *Przegląd Politologiczny*, 1, 149–160. DOI: 10.14746/pp.2020.25.1.11.
- Szulc, M. (2021). Youth Policy in the Baltic Sea Region – A Case Study of Lithuanian, Latvian, Estonian, and Polish Youth Participation in the BSSSC Working Group on Youth Policy. *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*, 19(3), 101–119. DOI: 10.36874/RIESW.2021.3.5.
- Timmerman, G. (2009). Youth Policy and Participation. *Children and Youth Services Review*, 31(5), 572–576. DOI:10.1016/j.childyouth.2008.10.015.
- Tisdall, E. K. M., Davis, J. (2004). Making a Difference? Bringing Children’s and Young People’s Views into Policy-making. *Children & Society*, 18(2), 131–142. DOI: 10.1002/chi.816.
- Uchwała Nr XXVIII/332/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 września 2021 r. w sprawie utworzenia Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Dz.U. z 1998 r. Nr 91, poz. 576 ze zm.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dz.U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95 ze zm.
- Wyrzykowska, O., Zapolski-Downar, J. (2021). *Młodzieżowa samorządność w Polsce. Analiza i dalsze perspektywy*. Poznań: Wydawnictwo Rys.
- Znowelizowana europejska karta uczestnictwa młodych ludzi w życiu lokalnym i regionalnym*, Strasburg 2003. Pobrane z: www.yforum.pl.